

ВЫЙСЦІ З ЗОНЫ КАМФОРТУ...

НАТХНЯЦЬ СВАІМ ПРЫКЛАДАМ ВУЧНЯЎ

— Ад настаўніка сёння залежыць вельмі многае: ад абстаноўкі ў сям’і, школе, класе да абстаноўкі ў краіне ўвогуле, — падкрэсліў у сваёй прамове **рэктар Акадэміі паслядзямовай адукацыі Алег ДЗЬЯЧЭНКА**. — Выяўленне талентаў і інцытыўных на ўсіх узроўнях — агульнадзяржаўная задача, як і падтрымка ў грамадстве прэстыжу настаўніцкай прафесіі. Нам усім патрабуецца прызнанне. Спецыялісты ў сферы адукацыі вельмі хутка выгараюць, а фестываль — своеасаблівы энерджайзер, здольны зноў «запаліць» педагогаў, «падсілкаваць» іх прафесійны аптымізм. На адной пляцоўцы тут сабраліся і зусім маладыя, і вопытныя педагогі. Ім ёсць што сказаць адзін аднаму. Будучыню мы ствараем разам...

Фестываль прайшоў пад дэвізам «Больш чым настаўнік». Адной з яго задач было пазнаёміць удзельнікаў з праграмай «Настаўнік для Беларусі» і садзейнічаць пашырэнню прагрэсіўнай настаўніцкай супольнасці нашай краіны.

«Каб кожнае дзіця ў кожнай школе мела магчымасць раскрыць свой патэнцыял» — місія ўнікальнага рэспубліканскага праекта «Настаўнік для Беларусі», які рэалізоўваецца мясцовым фондам «Новая школа» пры падтрымцы Міністэрства адукацыі і Ашчадбанка. Банк стаў стратэгічным партнёрам і ключавым донарам праграмы. Яе мэта — прыцягнуць у школы ў невялікіх гарадах і населеных пунктах крэатыўных і неабыхавых настаўнікаў, якія хочуць і могуць прыўнесці ў сваю прафесію новыя цікавыя ідэі, умеюць спраўляцца з цяжкасцямі, захоўваючы аптымізм, імкнуцца да самаразвіцця, гатовыя да змен (у тым ліку і да пераезду на новае месца) і вераць у свае сілы.

**«Большасць людзей
выбіраюць тэрміновыя,
а не важныя справы».**

Праграма разлічана на людзей, якія хочуць змяняцца і змяняць свет вакол сябе. На тых, хто не баіцца новага. На працягу двух гадоў удзельнікі вучаць і натхняюць, рэалізоўваюць праекты для мясцовай супольнасці, адкрываюць новыя напрамкі і вераць у патэнцыял кожнага дзіцяці, у магчымасці яго росту і развіцця.

За мінулы час было ўжо два выпускі з праграмы. Вось-вось адбудзецца трэці.

— Існуе шмат міфаў вакол нашай праграмы. Так, ёсць памылковае меркаванне, што «Настаўнік для Беларусі» — праект для маладых, — расказвае **спецыяліст па рэкруцінгу Таццяна КРАПІНЕВІЧ**. — Насамрэч гэты праект — для ўсіх. Самаму маладому нашаму ўдзельніку чацвёртага набору Мікіту Велігуру толькі споўнілася 20 гадоў, а самым вопытным удзельнікам — ужо за 50 і іх прафесійны стаж перавышае 25 гадоў. Самае галоўнае для будучага «настаўніка для Беларусі» — высокая і ўсвядомленая матывацыя, разуменне каштоўнасцяў праграмы і сваіх мэт на тэрмін яе рэалізацыі, актыўная лідарская пазіцыя, шчыры інтарэс да ўнутранага све-

ту дзіцяці, камунікатыўныя навыкі, прыняцце індывідуальнасці кожнага чалавека, пастаяннае імкненне да самаразвіцця і самаўдасканалення. Настаўнік павінен натхняць сваім прыкладам вучняў.

Усе, хто хоча далучыцца да «Настаўніка для Беларусі», запаўняюць анкету на сайце teach4.by, затым іх чакае дыстанцыйнае інтэрв’ю. Трэці этап — групавы алайн-тур працягласцю 4-5 гадзін. Падчас яго кандыдаты выконваюць цікавыя практыкаванні, якія дапамагаюць выявіць і ацаніць іх моцныя і слабыя бакі як настаўніка, пазіцыі і ўстаноўкі ў пытаннях адукацыі, гнуткасць і камунікабельнасць. Пры паспяховым праходжанні трох этапаў адбору

будучыя ўдзельнікі атрымліваюць запрашэнне на Летні інтэнсіў — фінальны этап, дзе адбываецца на працягу педагогічных (і не толькі) навыкаў. Гэта этап максімальнага паглыблення ў педагогіку і сябе ў ёй, у праграму і яе каштоўнасці.

«Летні інтэнсіў яшчэ называюць лагерам для дарослых. Там амаль кругласутачна з настаўнікамі працуюць эксперты ў розных абласцях, а потым ужо самі настаўнікі арганізоўваюць цікавую праграму для дзяцей у рамках летняга лагера. Пра Летні інтэнсіў ужо ходзяць легенды, — усміхаецца Таццяна Крапіневіч. — Але менавіта па яго выніках прымаецца рашэнне аб далейшым удзеле ў праграме».

Цікава, што сама Таццяна — выпускніца праграмы другога набору. З Мінска яна паехала працаваць настаўнікам матэматыкі ў Ляхавічы і там засталася.

ДАДАТКОВЫ ІМПУЛЬС І ШАНЦ ДЛЯ ЎСІХ!

Трэба мець на ўвазе, што арганізатары аказваюць дапамогу ахвотным далучыцца да праграмы ў падборы школы, але можна застацца працаваць і ў сваёй. «Галоўнае, каб школа, у якой працуе кандыдат, падала заяўку на ўдзел у праграме, бо калі кандыдат пройдзе ўсе этапы адбору, але школа, у якой ён працуе, заяўку не дашле, мы, на жаль, не зможам узяць яго ў праграму», — канстатуе **Алена ОЗЕРАВА, якая адказвае за камунікацыю са школамі**. Яна таксама выпускніца другога набору праграмы, пераехала ў Чэрвеньскі раён з Бабруйска і цяпер узначальвае там школу ў аграгарадку Ляды.

На сёння ў праграме «Настаўнік для Беларусі» — 23 партнёрскае школы ў 19 раёнах, дзе працуюць удзельнікі трэцяга і чацвёртага набораў. А ўсяго за чатыры гады ўдзел у праграме прынялі ўжо 39 школ.

— Зразумела, што ў вялікім горадзе кіраўнікам устаноў адукацыі прасцей закрыць кадравыя вакансіі, чым у сельскай школе. Але для

невялікіх школ удзел у праграме — гэта не проста магчымасць вырашыць праблему з кадрамі, але і шанц атрымаць дадатковы імпульс для развіцця ўстановы, — тлумачыць Алена Озерава. — У школ з’яўляюцца дадатковыя магчымасці для абмену вопытам і ведамі, павышэння кваліфікацыі калектыву. Мы арганізоўваем метадычныя выезды, сумесныя творчыя падсаветы, педагогічныя (не) канферэнцыі Edu-challenge, дзе адбываецца «пераапыленне» новымі ідэямі. Члены адміністрацыі школы становяцца ўдзельнікамі «Клуба дырэктараў», мы збіраемся разам і вырашаем надзённыя пытанні і праблемы, абменьваемся досведам.

**«Нам, настаўнікам,
нельга прыходзіць
да дзяцей
у безрэсурсным стане».**

Да таго ж **кожны, хто стаў удзельнікам праграмы, павінен прыдумаць і рэалізаваць праект, які ўпішацца ў мясцовы кантэкст і зробіць школу цэнтрам лакальнай супольнасці**. Гэта можа быць класны ці агульнашкольны праект, у які будуць уцягнуты і бацькі школьнікаў, і педагогі, і жыхары навакольных населеных пунктаў. Тэматыка можа быць шырокай: ад стварэння школьнага тэатра, музея да адкрыцця курсаў па праграмаванні і вырашэння экалагічных задач. Таму праграма стварае новыя магчымасці не толькі для дзяцей. Адзінае патрабаванне да школы: нам важна, каб яе калектыву падзяляў місію праграмы «Настаўнік для Беларусі». Каб усе гатовы былі змяняцца і імкнуцца да лепшага...

Цяпер пра падтрымку педагогаў, якія ўдзельнічаюць у праграме. Калі педагог пераязджае на новае месца, у школу, якая мае вострую патрэбу ў кадрах, яму кампенсуюць выдаткі на жыллё. Акрамя заробатнай платы, удзельнікі праграмы атрымліваюць таксама стыпендыю за дадатковую нагрузку па рэалізацыі праектаў плюс кожны з іх забяспечваецца для зручнасці работы ноўтбукам. Праграма аказвае ўдзельнікам куратарскую, метадычную і праектную падтрымку, фарміруе актыўную супольнасць настаўнікаў-лідараў, дапамагае рэалізоўваць адукацыйныя спецпраекты.

Дарэчы, на працягу навучальнага года ў краіне праходзілі адборачныя туры Рэспубліканскага конкурсу «Настаўнік года Рэспублікі Беларусь — 2023». Пераможцамі раённага этапу сталі сем удзельнікаў і чатыры выпускнікі праграмы «Настаўнік для Беларусі», у абласным этапе сваё прафесійнае майстэрства дэманстравалі чатыры ўдзельнікі праграмы і два выпускнікі. А Таццяна Крапіневіч,

Як стаць школай-партнёрам праграмы «Настаўнік для Беларусі»?

Трэба спампаваць і запоўніць заяўку на сайце teach4.by/school і адправіць яе на адрас schools@teach4.by. На гэтай жа старонцы можна знайсці падрабязныя ўмовы ўдзелу школ-партнёраў. Калі вы ведаеце школы, якія маглі б прыняць удзел у праграме, раскажыце ім пра «Настаўніка для Беларусі».

настаўніца матэматыкі Ляхавіцкай гімназіі, выпускніца другога набору праграмы, і Аксана Шукаловіч, настаўніца пачатковых класаў аршанскай гімназіі № 1, удзельніца чацвёртага набору, атрымалі перамогу ў абласным этапе і выйшлі, так бы мовіць, у фінал — заключны рэспубліканскі этап, які адбудзецца ў верасні гэтага года. Трэба заўважыць, што на ўсіх этапах удзельнікаў конкурсу прафмайстэрства падтрымлівалі іх метадысты і куратары з каманды «Настаўнік для Беларусі».

— Я шчыра веру, што **самы галоўны інструмент настаўніка — яго асоба**. А куратары дапамагаюць пражываць свой шлях у прафесіі ўсвядомлена, — тлумачыць **каардынатар куратарскай падтрымкі ў праграме «Настаўнік для Беларусі» Вольга ТКАЧУК**. — У фокусе нашай увагі — надпрафесійныя навыкі (Soft Skills) і асобаснае развіццё педагога. Мы ўпэўнены, што выдаткі часу, грошай і энергіі на сябе — гэта не выдаткі, а інвестыцыі. Мы падтрымліваем настаўнікаў, калі ў тых узнікаюць складаныя сітуацыі ў камунікацыі з вучнямі, калегамі, адміністрацыяй. Калі сілы зусім пакадаюць, яны могуць пачуць ад нас вельмі важныя і своечасовыя словы падтрымкі, мы заўсёды гатовы падставіць ім сваё плячо.

АСАБІСТАЯ ЭФЕКТЫЎНАСЦЬ: МІСІЯ ВЫКАНАЛЬНАЯ

У рамках фестывалю была арганізавана работа пляцовак, тэматыка якіх адпавядала відам падтрымкі ўдзельнікаў праграмы: так, дзейнічалі метадычныя пляцоўкі «Больш, чым метадыка», «Больш, чым урок» і «Больш, чым супрацоўніцтва», праектныя пляцоўкі «Больш натхнення» і «Больш ідэй» і куратарская пляцоўка «Больш рэсурсаў».

— Час — адзін з самых каштоўных рэсурсаў, прычым рэсурс — неаднаўляльны. Ён імчыць наперад, і нам усё больш складана за ім паспець. Як жа навучыцца кіраваць рэсурсам? Калі ж мы не ўмеем гэта рабіць, не ўмеем знаходзіць час не толькі для працы, але і для сям’і, любімых заняткаў, мы вельмі хутка выгараем. Для педагога важна не толькі захаваць сябе, але і аддаваць энергію іншым. А што, на вашу думку, значыць — быць эфектыўным? — звярнулася да педагогаў **настаўнік фізікі, куратар праграмы, адукатар і коўч Таццяна БАГДАНОВІЧ**. — Я, як настаўнік, прызвычалася вельмі шмат працаваць, ахвяраваць сном дзеля работы. Але насамрэч 20 працэнтаў намаганняў даюць 80 працэнтаў выніку і наадварот. Не трэба ўсё рабіць на «выдатна» — дастаткова зрабіць проста добра. Калі мы вельмі шмат сіл аддаём, гэта зусім не гарантыя, што на выхадзе атрымаем той вынік, на які разлічвалі. А нам, настаўнікам, нельга прыходзіць да дзяцей у безрэсурсным стане. Трэба дакрануцца да вучняў і іх «падзарадзіць».

А як вы думаеце, ці можа прыжыцца ў настаўніцкім асяроддзі тайм-менеджмент? Гэта тэхналогія кіравання часам прыйшла з бізнесу. Нам, творчым людзям, складана кіраваць часам, бо мы пастаянна адхіляемся ад курсу, але гэтаму можна навучыцца. Усе задачы падзяляюцца на тэрміновыя і важныя. Добры тайм-менеджмент — гэта не паспяваць рабіць усё, а рэгулярна паспяваць рабіць тое, што важна. Ён дапамагае расставіць прыярытэты...

Вядома, педагогі скажуць, што ў школе ўсё вельмі важна і вельмі тэрмінова. Між іншым, большасць людзей выбіраюць тэрміновыя, а не важныя справы. Навукоўцы прапанавалі ўдзельнікам эксперымента выбраць, што рабіць у першую чаргу. Тэрміновыя справы выбіралі людзі, якія апісвалі сябе як «занятых». Затое калі іх папрасілі абдумаць наступствы выбару той ці іншай задачы, яны аддавалі прыярытэт важным справам.

Прынцыпы тайм-менджменту — не распыляйцеся, разбярэцеся, куды сыходзіць час, плануйце, расставіце прыярытэты, аўтаматызуйце рутыныя задачы, дэлегуйце частку сваіх задач дзецям.

ЯК НЕ РАЗРАДЗІЦЦА Ў НУЛЬ?

Настаўнік беларускай мовы і літаратуры Павіцьеўскай сярэдняй школы Кобрынскага раёна, выпускніца першага набору і куратар праграмы «Настаўнік для Беларусі» Наталля ЦЕЦЯРУК падзялілася сваімі лайфхакамі псіхалагічнага «выжывання»: «Першае правіла — ачысціце сваё працоўнае месца. У большасці людзей дамінуе левае паўшар’е, бо яно развіта больш. Асаблівасць дзейнасці левага паўшар’я заключаецца ў паслядоўнай, паэтапнай апрацоўцы інфармацыі. Пры гэтым ёмістасць «аператыўнай памяці» левага паўшар’я складае ўсяго сем інфармацыйных адзінак. Псіхолагі кажуць, што калі ў вас будзе больш за сем прадметаў на сталае, то ваш мозг будзе марнаваць занадта шмат энергіі».

Яшчэ адзін лайфхак ад Наталлі — вядзенне дзённіка асабістых дасягненняў. «Навукоўцамі ўстаноўлена, што, успамінаючы шчаслівыя моманты, мы быццам зноў пражываем тыя ж эмоцыі і наш стан мяняецца ў лепшы бок, — тлумачыць яна. — Дзённік матывуе на поспех, павышае настрой, бо часцей за ўсё карысныя справы, зробленыя за дзень, да вечара проста забываюцца. Дзённік умацоўвае веру ў сябе. Галоўнае правіла — запісваць дасягненні штодня! Давайце вучыцца гэтаму ў нашых дзяцей, якія любое сваё дзеянне могуць пераўтварыць у дасягненне. «Я намалявала карціны, я знайшла лядзяш, я размаўляла на «вы» з настаўніцай па маляванні, я спала днём і я дала лядзяшу імя» — вось які топ-5 сваіх дасягненняў за дзень склала мая вучаніца...»

**Надзея НІКАЛАЕВА,
фота аўтара.**

**(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)**